EFEKTYWNE PRAWO
W EFEKTYWNYM PAŃSTWIE

Wysłuchanie dziecka przez sąd rodzinny – regulacje prawne i doświadczenia praktyczne w Austrii

Autor opracowania:

Prof. dr hab. Ewa Tuora-Schwierskott[1]

[1] Doktor habilitowany, profesor uczelni Collegium Witelona, Prezes Deutsch-Polnische Juristen Vereinigung (Niemiecko-Polskiego Stowarzyszenia Prawników) z siedzibą w Berlinie, ORCiD: 0000-0003-0926-2173.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO

„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

Opracowanie przygotowane w ramach projektu:

Efektywne prawo w efektywnym państwie. Uwarunkowania lokalne w kontekście globalnym, wobec wyzwań XXI w. w walce z przestępczością.

FUNDACJA

INSTYTUT

PRAWA

USTROJOWEGO

www.ipu.org.pl
https://efektywne-prawo.org.pl/

https://www.facebook.com/fundacjaipu

fundacja@ipu.org.pl

Fundusz Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości

FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO

„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

Spis treści

1. Podstawy prawne 4
2. Zakres prawa procesowego do wysłuchania dziecka 5
3. Zakres spraw obligatoryjnie wymagających wysłuchania dziecka 8
4. Wysłuchanie dziecka a pomoc adwokata dziecka 10
5. Powołanie adwokata dziecka 11
6. Wykształcenie zawodowe adwokata dziecka 13

Bibliografia 14

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO

„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

1. Podstawy prawne

Podstawy prawne w zakresie wysłuchania dziecka w trakcie postępowania przed sądem rodzinnym w ustawodawstwie austriackim zostały uregulowane w §§ 177 do 179 Ogólnego Kodeksu Cywilnego (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch ABGB)[2] § 104a Ustawy o załatwianiu sporów w trybie niespornym – Außerstreitgesetz, (AußStrG)[3] oraz ogólnie w Ustawie małżeństwach z 6 lipca 1938[4]. Poszczególne postanowienia prawne znajdują się także w Kodeksie postępowania cywilnego z dnia 1 sierpnia 1895[5] zmieniona ostatnio w dniu 19 lipca 2023, w Konwencji o Ochronie Praw Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku[6] oraz w Federalnej ustawie konstytucyjnej o ochronie praw dzieci[7].

[2] Austriacki Kodeks cywilny – Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie StF: JGS Nr. 946/1811.

[3] Außerstreitgesetz, BGBl. I Nr. 111/2003 zuletzt geändert durch BGBl. I Nr. 15/2013 https://www.ris.bka.gv.at/NormDokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003047&Artikel=&Paragraf=104a&Anlage=&Uebergangsrecht=, dostęp z dnia 20.10.2023.

[4] Gesetz zur Vereinheitlichung des Rechts der Eheschließung und der Ehescheidung im Lande Österreich und im übrigen Reichsgebiet, vom 6. Juli 1938, StF: dRGBl. I S 807/1938 (GBlÖ Nr. 244/1938).

[5] Gesetz vom 1. August 1895, über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten (Zivilprozessordnung – ZPO) vom 1. August 1895 geändert zuletzt am 19. Juli 2023, BGBl. I Nr. 77/2023 (NR: GP XXVII RV 2093 AB 2155 S. 226. BR: AB 11288 S. 957.).

[6] Dz. U. z dnia 23 grudnia 1991 r. Dz.U.1991.120.526.

[7] Das Bundesverfassungsgesetz über die Rechte von Kindern StF: BGBl. I Nr. 4/2011 (NR: GP XXIV IA 935/A AB 1051 S. 93. BR: AB 8443 S. 793.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

2. Zakres prawa procesowego do wysłuchania dziecka

Sąd orzekający ma obowiązek wysłuchania dziecka od chwili ukończenia przez dziecko dziesiątego roku życia, w sprawach dotyczących rozwodu i gdy sprawa dotyczy przyznania prawa opieki nad dzieckiem[8]. Nie oznacza to jednak, że sąd rodzinny nie wysłuchuje dzieci młodszych. Albowiem także dzieci młodsze niż te, które ukończyły dziesiąty rok życia, powinny zostać przynajmniej przepytane przez sąd orzekający co do własnej woli[9]. Wysłuchanie młodszego dziecka może – ze względu na przeżycia emocjonalne spowodowane stawieniem się przed sądem – być przeprowadzone przez sędziego orzekającego w innym pomieszczeniu, może także odbyć się przed biegłym lub osobę o uprawnieniach pedagogicznych uprawnionej do tego wysłuchania dziecka przez sąd orzekający. W sądach znajdują się pomieszczenia przeznaczone do tego typu przesłuchań[10].

Wola dziecka jest niezwykle ważna i musi koniecznie zostać uwzględniona przez sąd orzekający. W razie wątpliwości sąd raczej ma się kierować wolą dziecka aniżeli opiniami dorosłych[11].

Młodzież od czternastego roku życia ma prawo do składania wniosków przed sądem rodzinnym. Prawo do składania wniosków dotyczy przyznania opieki rodzicom lub jednemu z rodziców odnośnie tego dziecka. Wnioski te mogą a nawet powinny być składane przez dziecko samodzielnie, bez udziału rodzica lub rodziców[12].

Postanowienie § 138 Kodeksu cywilnego mówi o prawach i dobrostanie dziecka (Kindeswohl) w postępowaniu sądowym. Postanowienie to mówi wyraźnie, że we wszystkich sprawach dotyczących małoletniego dziecka, w szczególności opieki nad dzieckiem

---

[8] Orzeczenia austriackiego Sądu Najwyższego OGH 1Ob740/81; 7Ob542/87; 8Ob544/88; 1Ob623/95, https://www.ris.bka.gv.at/JustizEntscheidung.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_19960130_OGH0002_0010OB00623_9500000_000&IncludeSelf=True, dostęp z dnia 20.10.2023.

[9] Orzeczenia austriackiego Sądu Najwyższego OGH 1Ob740/81; 7Ob542/87; 8Ob544/88; 1Ob623/95, Bundesministerium, Verfassung, Reformen, Deregulierung und Justiz, Obsorge und Kinderrechte, Wien 2018, s. 9-10.

[10] § 176 ust. 1b, § 177 ust. 2 austriackiego Kodeksu cywilnego, § 12 i 16 AußStrG oraz Orzeczenia austriackiego Sądu Najwyższego OGH 1Ob740/81; 7Ob542/87; 8Ob544/88; 1Ob623/95.

[11] Orzeczenia austriackiego Sądu Najwyższego OGH 1Ob740/81; 7Ob542/87; 8Ob544/88; 1Ob623/95, https://www.ris.bka.gv.at/JustizEntscheidung.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_19960130_OGH0002_0010OB00623_9500000_000&IncludeSelf=True, dostęp z dnia 20.10.2023.

[12] Bundesministerium, Verfassung, Reformen, Deregulierung und Justiz, Obsorge und Kinderrechte, Wien 2018, s. 9, § 176 ust. 1b, § 177 ust. 2 austriackiego Kodeksu cywilnego, § 12 i 16 AußStrG.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

i kontaktów osobistych, należy kierować się najlepszym interesem dobra dziecka (Kindeswohl) jako zasadą wiodącą. Sąd rodzinny jest zobligowany do jej jak najlepszego zagwarantowania[13]. Ważnymi kryteriami przy ocenie dobrostanu dziecka oraz uwzględnieniu interesu i dobra dziecka są przesłanki wymienione w § 138 austriackiego Kodeksu cywilnego w sposób enumeratywny. Sąd rodzinny jest zobowiązany do wysłuchania dziecka w sprawach dotyczących:

- zapewnienia dziecku odpowiedniej opieki, w szczególności wyżywienia, opieki medycznej i sanitarnej, zapewnienie mieszkania[14],
- starannego wychowania dziecka przy uwzględnieniu poświęconej mu troski, zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony integralności fizycznej i psychicznej dziecka[15],
- zapewnienia szacunku należnemu dziecku i akceptacji dziecka przez rodziców;
- promowania i wspierania jego zdolności, zainteresowań i potencjału rozwojowego dziecka[16],
- uwzględnienia opinii dziecka w zależności od jego zrozumienia i umiejętności wyrobienia sobie własnych sądów[17].

Należy dokonać wszelkich starać w celu uniknięcia szkody, jaką dziecko może ponieść w wyniku wdrożenia i wykonania środka wbrew jego woli[18].

[13] § 138 ust. 1 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB.
[14] § 138 ust. 1 pkt 1 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB, Rechtliche Grundlagen und Begriffsbestimmungen der Obsorge,insbesondere der Pflege und Erziehung, https://www.tirol.gv.at/fileadmin/themen/gesellschaft-soziales/kinder-und-jugendliche/kinder-und-jugendhilfe/downloads/Rechtliche_Grundlagen_und_Begriffsbestimmungen_der_Obsorge.pdf, dostęp z dnia 30.08.2023.
[15] § 138 ust. 1 pkt 2 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB.
[16] § 138 ust. 1 pkt 3 i 4 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB.
[17] § 138 ust. 1 pkt 5 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB, https://www.tirol.gv.at/fileadmin/themen/gesellschaft-soziales/kinder-und-jugendliche/kinder-und-jugendhilfe/downloads/Rechtliche_Grundlagen_und_Begriffsbestimmungen_der_Obsorge.pdf, dostęp z dnia 30.08.2023.
[18] § 138 ust. 1 pkt 6 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB, https://www.tirol.gv.at/fileadmin/themen/gesellschaft-soziales/kinder-und-jugendliche/kinder-und-jugendhilfe/downloads/Rechtliche_Grundlagen_und_Begriffsbestimmungen_der_Obsorge.pdf, dostęp z dnia 30.08.2023.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

Podstawowym zadaniem jest unikanie ryzyka, że dziecko samo doświadczy, krzywdzenia lub przemocy lub będzie świadkami obecności ważnych opiekunów[19].

Postanowienie te powtarza się także w § 137 ust. 2 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB. Rodzicie mają obowiązek wspierania dziecka i jego rozwoju a wszelkie formy stosowania przemocy są niedopuszczalne[20]. Obligatoryjnie należy unikać ryzyka, że dziecko zostanie bezprawnie uprowadzone przez jednego z rodziców lub dozna w inny sposób krzywdy ze strony tego rodzica[21].

Nieodzowne jest, aby dziecko miało zapewnione prawidłowe kontaktów z obojgiem rodziców i ważnymi osobami z jego otoczenia socjalnego. Należy bezwzględnie uszanować przywiązanie dziecka do tych osób. Postępowanie sądowe z udziałem dziecka powinno być prowadzone w taki sposób, aby unikać konfliktów lojalności i poczucia winy ze strony dziecka[22]. Należy respektować i chronić praw i interesów dziecka, a także warunki życia dziecka, jego rodziców i innego otoczenia dziecka[23].

[19] § 138 ust. 1 pkt 7 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB.
[20] „Eltern haben das Wohl ihrer minderjährigen Kinder zu fördern, ihnen Fürsorge, Geborgenheit und eine sorgfältige Erziehung zu gewähren. Die Anwendung jeglicher Gewalt und die Zufügung körperlichen oder seelischen Leides sind unzulässig. Soweit tunlich und möglich sollen die Eltern die Obsorge einvernehmlich wahrnehmen".
[21] § 138 ust. 1 pkt 8 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB.
[22] § 138 ust. 1 pkt 9 i 10 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB.
[23] § 138 ust. 1 pkt 11 i 12 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

3. Zakres spraw obligatoryjnie wymagających wysłuchania dziecka

Dziecko ma tzw. prawo do bycia wysłuchanym w sądzie. Ma to na celu zapewnienie, że sędzia wysłucha także życzeń małoletniego dziecka. Niemniej jednak życzenia dziecka nie są jedynym czynnikiem decydującym i należy je wziąć pod uwagę. W miarę jak dziecko dorasta, jego życzenia stają się coraz ważniejsze, ponieważ im dziecko jest dojrzalsze, tym łatwiej jest mu uzasadnić swoją decyzję[24].

Dziecko posiada w procesie rozwodowym określone prawa. Dziecko może wyrazić swoją wolę dotyczącą przekazania władzy rodzicielskiej, jednakże faktem jest, że wyrażenie woli dziecka nie wystarczy do jej przekazania. Sąd jednak jest zobowiązany obligatoryjnie wysłuchać opinii dziecka i jego priorytetów. Sąd powinien uwzględnić wniosek dziecka powyżej czternastego roku życia o zmianę władzy rodzicielskiej. Sąd rodzinny przychyla się do wniosku dziecka pod warunkiem, że decyzja dziecka nie była powzięta pod wpływem drugiego rodzica lub jego rodziny i została podjęta niezależnie przez dziecko[25]. Nawet jeżeli rodzic sprawujący władzę rodzicielską doskonale wywiązuje się ze swoich obowiązków rodzicielskich, wola dziecka nie może być ignorowana.

Dziecko ma prawo decydowania o miejscu pobytu i zamieszkania. Sąd rodzinny podejmując decyzję kieruje się dobrem dziecka i dlatego jego wysłuchanie jest niezbędne[26].

Sąd orzekający musi wysłuchać dziecko we wszystkich sprawach dotyczących jego dobrostanu. Sąd musi podjąć takie decyzje, które najlepiej chronią dobrostan dziecka[27].

Niezależnie od rozwodu czy rozstania rodziców dziecko ma prawo do kontaktów z obojgiem rodziców, albowiem orzecznictwo stoi na stanowisku, że jest to konieczne ze względu na rozwój osobowości i psychiki dziecka. Sądy austriackie wywodzą to prawo z Konwencji o Ochronie Praw Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów

---

[24] Orzeczenia austriackiego Sądu Najwyższego OGH 1Ob740/81; 7Ob542/87; 8Ob544/88; 1Ob623/95, Bundesministerium, Verfassung, Reformen, Deregulierung und Justiz, Obsorge und Kinderrechte, Wien 2018, s. 9-10.

[25] § 138 ust. 1 pkt 9 i 10 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB.

[26] Orzeczenia austriackiego Sądu Najwyższego OGH 1Ob740/81; 7Ob542/87; 8Ob544/88; 1Ob623/95, Bundesministerium, Verfassung, Reformen, Deregulierung und Justiz, Obsorge und Kinderrechte, Wien 2018, s. 9-10.

[27] § 139 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku[28] oraz z Federalnej ustawy konstytucyjnej o ochronie praw dzieci[29]. Dlatego też sąd musi wysłuchać opinii dziecka, jak często i w jaki sposób dziecko zamierza korzystać ze swojego prawa do kontaktów z obojgiem rodziców. Zadaniem sądu jest uwzględnienie tego prawa i wydanie orzeczenia, które uczyni zadość woli dziecka. Rodzice mają obowiązek dostosować się do woli dziecka. Natomiast dzieci powyżej 14ego roku życia nie mogą być zmuszane do kontaktów z rodzicami lub rodzicem, jeżeli sobie tego wyraźnie nie życzą[30].

Ustalenie prawa pobytu wynika z art. 162 austriackiego Kodeksu cywilnego ABGB i stanowi część prawa dotyczącego opieki.

Niezależnie od tego, czy rodzice sprawują opiekę nad dzieckiem wyłącznie czy naprzemiennie, oboje rodzice mogą podróżować za granicę ze swoimi dziećmi. Rodzice, którym została przyznana opieka posiadający opiekę prawną mogą zazwyczaj wyjeżdżać na wakacje ze swoimi dziećmi. W przypadku wspólnej opieki (naprzemiennej) rodzic opiekujący się dzieckiem może podróżować do dowolnego kraju, o ile nie zagraża to dobru dziecka. Rodzic sprawujący opiekę nie potrzebuje zgody drugiego rodzica o zamiarach podróży zagranicznej. Wystarczy, że poinformuje o tym rodzica sprawującego opiekę[31].

Rodzice, którzy nie sprawują wspólnej opieki nad dziećmi, również mogą podróżować z dziećmi. W tym celu opiekuńczy rodzic musi przekazać paszport drugiemu rodzicowi. Rodzic może odmówić tylko w przypadku poważnych obaw, że może dojść do uprowadzenia dziecka lub że miejsce wypoczynku zagraża dobru dziecka.

[28] Dz. U. z dnia 23 grudnia 1991 r. Dz.U.1991.120.526.
[29] Das Bundesverfassungsgesetz über die Rechte von Kindern StF: BGBl. I Nr. 4/2011 (NR: GP XXIV IA 935/A AB 1051 S. 93. BR: AB 8443 S. 793.
[30] Bundesministerium, Verfassung, Reformen, Deregulierung und Justiz, Obsorge und Kinderrechte, Wien 2018, s. 9-10.
[31] Bundesministerium, Verfassung, Reformen, Deregulierung und Justiz, Obsorge und Kinderrechte, Wien 2018, s. 9-10.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości”

4. Wysłuchanie dziecka a pomoc adwokata dziecka

Wysłuchanie dziecka przed sądem odbywa się przy pomocy adwokata dziecka. Jest to odrębna instytucja prawna mająca służyć pełniejszemu urzeczywistnieniu praw dziecka i jasnemu wyartykułowaniu jego woli. Rzecznik praw dziecka powinien być osobą kontaktową i powiernikiem dziecka oraz być „głosem dziecka", jeżeli dziecko nie potrafi lub nie chce się wypowiadać. Adwokat dziecka nie jest przedstawicielem prawnym dziecka ani stroną postępowania i nie jest porównywalny z biegłym powołanym przez sąd (sui generis – funkcja adwokata - kuratora dziecka). Funkcja obrońcy dziecka w postępowaniu sądowym ogranicza się w dużej mierze do pośredniczenia (artykułowania) woli dziecka. Znalezienie lub przedstawienie dowodów sądowi nie należy do jego zwykłych obowiązków przewidzianych ustawowo[32].

[32] § 104a ust. 1 Ustawy o załatwianiu sporów w trybie niespornym – Außerstreitgesetz, oraz https://jba.gv.at/geschaeftsbereiche/kinderbeistand/, dostęp z dnia 20.101.2023.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

5. Powołanie adwokata dziecka

Postanowienie § 104a, mówi o tym, że „W postępowaniach przed sądem rodzinnym dotyczących opieki lub kontaktów osobistych należy ustanowić adwokata (kuratora) na rzecz małoletniego do lat 14, a jeżeli jest to szczególnie konieczne, za jego zgodą, także małoletniego do lat 16, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia wsparcia małoletniemu ze względu na intensywność sporu między rodzicami i innymi stronami sporu a sąd ma możliwość ich wyznaczenia z kręgu osób o odpowiednich kwalifikacjach[33]. Do pełnienia funkcji obrońców dzieci sąd może wyznaczyć wyłącznie osoby wskazane przez Federalne Ministerstwo Sprawiedliwości Austrii (Bundesministerium für Justiz) lub w jego imieniu przez Agencję Wsparcia Sprawiedliwości (Justizbetreuungsagentur). Do funkcji adwokata dziecka mogą być wybrane jedynie osoby, które nadają się do tej działalności ze względu na wykonywany przez siebie zawód, doświadczenie zawodowe w pracy z dziećmi i młodzieżą oraz wykształcenie[34].

Adwokat dziecka jest zobowiązany do utrzymywania niezbędnego kontakt z małoletnim dzieckiem i ma obowiązek informować go o przebiegu postępowania. Jest on zobowiązany do zachowania w tajemnicy powierzonych mu faktów lub takich faktów, o których dowiedział się w trakcie wykonywania swojej funkcji. W porozumieniu z małoletnim musi on wyrazić swoją opinię przed sądem w interesie dziecka[35].

Adwokat dziecka jako jego rzecznik jest wyposażony przez szereg praw procesowych. Przysługuje mu prawo wglądu do akt. Należy go informować o wszystkich terminach i czynnościach podejmowanych przez strony. Może on brać udział we wszystkich postępowaniach ustnych i na jego wniosek towarzyszyć małoletniemu w przeprowadzaniu dowodów poza postępowaniem ustnym. Należy mu przesłać wszystkie wnioski stron. Należy go poinformować o dalszym postępowaniu w sprawie opieki nad dzieckiem poprzez przesłanie wniosku wszczynającego postępowanie[36].

Działania podejmowane przez adwokata dziecka kończą się z chwilą prawomocnego zakończenia sprawy. Sąd może wcześniej odwołać adwokata dziecka, jeżeli wymaga tego

[33] § 104 a ust. 1 Ustawy o załatwianiu sporów w trybie niespornym – Außerstreitgesetz, BGBl. I Nr. 111/2003, BGBl. I Nr. 15/2013.
[34] § 104a ust. 1 Ustawy o załatwianiu sporów w trybie niespornym – Außerstreitgesetz.
[35] § 104a ust. 2 Ustawy o załatwianiu sporów w trybie niespornym – Außerstreitgesetz.
[36] § 104a ust. 3 Ustawy o załatwianiu sporów w trybie niespornym – Außerstreitgesetz.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

dobro małoletniego. W związku z prawnym rozstrzygnięciem sprawy, adwokat dziecka musi ostatecznie omówić z małoletnim dzieckiem przebieg postępowania i jego wyniki[37]. Jeżeli w trakcie wyznaczania opiekuna dla dziecka toczy się inne postępowanie, które dotyczy także rozstrzygnięcia przez sąd rodzinny lub cywilny, dotyczące tego samego małoletniego, sąd przedłuża mandat adwokata na rzecz dziecka najpóźniej do czasu zakończenia tego dalszego postępowania[38].

Należy podkreślić, że powołanie adwokata dziecka i ustalenie dla niego mandatu na rzecz dziecka może zostać odwołane. Austriackie Federalne Ministerstwo Sprawiedliwości oraz organ, który wyznaczył adwokata dla dziecka, mogą z ważnych powodów cofnąć wyznaczenie adwokata dla dzieci. Jeżeli taka przyczyna istnieje, sąd jest obowiązany ją usunąć i wyznaczyć innego adwokata dla dziecka na warunkach określonych w § 1[39].

[37] § 104a ust. 5 Ustawy o załatwianiu sporów w trybie niespornym – Außerstreitgesetz.
[38] Ibidem.
[39] § 104a ust. 6 Ustawy o załatwianiu sporów w trybie niespornym – Außerstreitgesetz.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

6. Wykształcenie zawodowe adwokata dziecka

Adwokat dziecka musi mieć określone wykształcenie. Nie muszą to być prawnicy, muszą to raczej być osoby, które mają wykształcenie z zakresu pedagogiki społecznej, ukończyć studia z zakresu pedagogiki, nauk o wychowaniu lub psychologii, ukończyć kształcenie w zawodzie psychoterapeuty, psychologa klinicznego, psycholog zdrowia lub może to być psychoanalityczny doradca pedagogiczny lub osoba, która posiada porównywalne wykształcenie wyższe. Ponadto adwokat dziecka musi posiadać odpowiednie doświadczenie zawodowe w zawodzie psychospołecznym. W szczególności musi on posiadać kilkuletnie doświadczenie zawodowe w pracy z małoletnimi w różnym wieku oraz z rodzinami rozwiedzionymi oraz znać stan badań naukowych dotyczących stresu u dzieci spowodowanego separacją lub rozwodem (dynamika separacji) (są to tzw. kwalifikacje podstawowe – Grundqualifikationen)[40].

Po zakończeniu wykształcenia osoba, zamierzająca spełniać funkcję adwokata dziecka powinna kontynuować zdobywanie dodatkowych kwalifikacji i wiedzy specjalistycznej, szczególnie z zakresu rodziny, opieki nad młodzieżą i prawa procesowego (podstawy prawne prawa procesowego), komunikacji (szczególnie z dziećmi) oraz zarządzania kryzysowego/konstruktywnego rozwiązywania konfliktów. Wreszcie kandydat na adwokata dziecka musi odbyć odpowiednie dalsze szkolenie, trwające co najmniej pięćdziesiąt godzin w ciągu pięciu lat i przedstawić dowód tego Justizbetrueungsagentur – JBA[41].

[40] § 104a ust. 1 Ustawy o załatwianiu sporów w trybie niespornym – Außerstreitgesetz, oraz https://jba.gv.at/geschaeftsbereiche/kinderbeistand/, dostęp z dnia 20.101.2023.
[41] Ibidem.

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO
„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

Bibliografia

Badania i analizy:

1. Bundesministerium, Verfassung, Reformen, Deregulierung und Justiz, Obsorge und Kinderrechte, Wien 2018

Akty prawne:

1. Austriacki Kodeks cywilny – Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie StF: JGS Nr. 946/1811
2. Ustawa o małżeństwach z 6 lipca 1938, Gesetz zur Vereinheitlichung des Rechts der Eheschließung und der Ehescheidung im Lande Österreich und im übrigen Reichsgebiet, vom 6. Juli 1938, StF: dRGBl. I S 807/1938 (GBlÖ Nr. 244/1938)
3. Kodeks postępowania cywilnego z dnia 1 sierpnia 1895 zmieniona ostatnio w dniu 19 lipca 2023 – Gesetz vom 1. August 1895, über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten (Zivilprozessordnung – ZPO) vom 1. August 1895 geändert zuletzt am 19. Juli 2023, BGBl. I Nr. 77/2023 (NR: GP XXVII RV 2093 AB 2155 S. 226. BR: AB 11288 S. 957.).
4. Konwencja o Ochronie Praw Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku (Dz. U. z dnia 23 grudnia 1991 r. Dz.U.1991.120.526)
5. Federalna ustawa konstytucyjna o ochronie praw dzieci - Das Bundesverfassungsgesetz über die Rechte von Kindern StF: BGBl. I Nr. 4/2011 (NR: GP XXIV IA 935/A AB 1051 S. 93. BR: AB 8443 S. 793.)
6. Außerstreitgesetz, BGBl. I Nr. 111/2003 zuletzt geändert durch BGBl. I Nr. 15/2013

Orzeczenia sądowe:

1. Orzeczenie austriackiego Sądu Najwyższego OGH 1Ob740/81
2. Orzeczenie austriackiego Sądu Najwyższego OGH 7Ob542/87
3. Orzeczenie austriackiego Sądu Najwyższego OGH 8Ob544/88
4. Orzeczenie austriackiego Sądu Najwyższego OGH 1Ob623/95

Fundusz Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO

„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"

Varia:

1. https://www.ris.bka.gv.at/JustizEntscheidung.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_19960130_OGH0002_0010OB00623_9500000_000&IncludeSelf=True
2. https://www.jusline.at/gesetz/abgb/
3. https://jba.gv.at/geschaeftsbereiche/kinderbeistand
4. https://www.ris.bka.gv.at/NormDokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622&Artikel=&Paragraf=138&Anlage=&Uebergangsrecht=
5. https://www.justiz.gv.at/service/familienrecht/kinderbeistand.25c.de.html
6. https://brpd.gov.pl/konwencja-o- prawach-dziecka/
7. https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20007136
8. https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblAuth/BGBLA_2013_I_15/BGBLA_2013_I_15.html
9. https://www.tirol.gv.at/fileadmin/themen/gesellschaft-soziales/kinder-und-jugendliche/kinder-und-jugendhilfe/downloads/Rechtliche_Grundlagen_und_Begriffsbestimmungen_der_Obsorge.pdf
10. https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001699
11. https://unipub.uni-graz.at/obvugrhs/download/pdf/3541536?originalFilename=true
12. https://www.ris.bka.gv.at/NormDokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003047&Artikel=&Paragraf=104a&Anlage=&Uebergangsrecht=,
13. http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/konst/austria.html

Fundusz Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości

FUNDACJA INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO

„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości"